

Høringsinnspill til nye kostholdsråd fra Forum for utvikling og miljø

Forum for utvikling og miljø (ForUM) er en nettverksorganisasjon for nærmere 60 norske organisasjoner som er engasjert i klima, miljø, utvikling, fred og menneskerettigheter. Vår visjon er en demokratisk og fredelig verden, basert på rettferdig fordeling, solidaritet og menneskerettigheter i tråd med bærekraftsmålene.

Vi takker for muligheten til å sende inn hørings svar i forbindelse med oppdaterte kostholdsråd, og sender med dette vårt posisjonsnotat.

Mandatet til nye nordiske kostråd, NNR er ikke tilgjengelig, men det står beskrevet at Nordisk Ministerråd har bedt komiteen utarbeide et rammeverk for å integrere miljømessig bærekraft. Dette har endret seg fra tidligere i prosessen, hvor det kom fram at kostrådene skulle integrere bærekraft i sin helhet. Men på tross av at mandatet for NNR tydelig sier at miljømessig bærekraft skal vurderes sammen med ernæringsmessige forhold, er det i utkastet til kostråd gått bort fra å tallfeste hva som er et bærekraftig nivå av kjøttforbruk. Den foreslåtte maks grensen på 350 gr rødt kjøtt i uka, er utelukkende basert på ernæringsmessige forhold - og det nevnes bare at dersom man også skal ta hensyn til bærekraft, ville maks grensen vært "betydelig lavere".

ForUM mener det er et avvik fra NNRs mandat at bærekraft faktisk ikke er hensyntatt i forslagene til kostråd, og mener at dette også bør tallfestes i den endelige rapporten. Fra et bærekrafts- og ernæringsperspektiv, hadde det også vært relevant om kostrådene hadde inkludert en anbefalt maks grense for forbruk av hvitt kjøtt, slik de gjør i [bl.a. Danmark, Sveits, Østerrike og Nederland](#). Ifølge en fersk rapport fra Cicero og Ruralis om [virkemidler for klimatiltak i landbruket i andre land](#), ligger Norge høyest blant 7 europeiske land på kostholdsanbefalingene for rødt kjøtt.

Det er videre to andre forhold ved rapporten vi stiller spørsmålstegn ved. Det ene er oppdelingen i rødt og hvitt kjøtt, og det andre vurderingen av ressursgrunnlag og arealutnytting. Ved vurderingen av arealer er det ut fra et bærekraftsperspektiv helt nødvendig å se dette i sammenheng med et totalt bilde av naturens økosystemtjenester, sammen med sosial bærekraft som sikrer bonden trygge arbeidsvilkår og en levelig inntekt, og befolkningen matsikkerhet og matsuverenitet.

Kjøtt deles i rødt og hvitt kjøtt. Denne inndelingen er ikke hensiktsmessig ut fra et miljømessig perspektiv. Da vil inndelingen være knyttet til om kjøttet kommer fra drøvtyggere eller ikke-drøvtyggere. Det er spesielt svinekjøtt som kommer i en mellomstilling her. Svinekjøtt er ernæringsmessig kategorisert som rødt kjøtt, men er ikke drøvtygger. I likhet med fjørfe er den enmaget og produksjonen er basert på kraftfôr.

I 2014 kom det en rapport fra Bioforsk og NILF (nå NIBIO), Agri analyse, Senter for Bygdeforskning og Skog og landskap, «Økt matproduksjon på norske arealer» (Arnoldussen et al). Utredningens konklusjon: **Halvparten av dyrket areal i Norge er egnet til å produsere plantebasert mat, den andre halvparten er best egnet til produksjon av gras.**

Kjøttproduksjon basert på kraftfôr er arealmessig lite effektivt sammenlignet med planteproduksjon til menneskemat. Redusert bruk av kraftfôr og korn til fôrråvare vil derfor frigjøre arealer til plantebasert mat. I tillegg til utslipp av klimagasser burde arealbruken til kjøttproduksjon vært drøftet. Rammeverket for inkludering av bærekraft i kostholdsrådene bør legge til rette for hvordan man skal vurdere ressursgrunnlaget for den nasjonale matproduksjonen, med hensyn til matsikkerhet, selvforsyning og biologisk mangfold, i tillegg til klimamessig påvirkning. For å utnytte dyrket mark i en nasjonal kontekst i Norge, innebærer det å utnytte grasareal.

Et tema som ikke er berørt i utredningen er hvordan folk skal vite hva de skal velge for å velge mest mulig klimavennlig og bærekraftig mat. Det bør derfor utredes forslag til en merkeordning som gjør det lettere å velge, ikke bare ernæringsmessig riktig mat, men også mest bærekraftig mat. Vår diett er den faktor som slår sterkest ut når det gjelder matens betydning for miljø og klima.

